

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

12. juni 2014*

»Præjudiciel forelæggelse — fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik — restriktive foranstaltninger over for Hviderusland — indefrysning af pengemidler og økonomiske ressourcer — fritagelser — betaling af honorarer i forbindelse med juridisk bistand — den kompetente nationale myndigheds skønsbeføjelse — ret til en effektiv domstolsbeskyttelse — betydningen af pengemidlernes ulovlige oprindelse — foreligger ikke«

I sag C-314/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas (Litauen) ved afgørelse af 3. maj 2013, indgået til Domstolen den 7. juni 2013, i sagen:

Užsienio reikalų ministerija

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba

mod

Vladimir Peftiev

BelTechExport ZAO

Sport-Pari ZAO

BT Telecommunications PUE,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz, og dommerne E. Juhász, A. Rosas (refererende dommer), D. Šváby og C. Vajda,

generaladvokat: P. Mengozzi

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: litauisk.

efter at der er afgivet indlæg af:

- Vladimir Peftiev, BelTechExport ZAO, Sport-Pari ZAO og BT Telecommunications PUE ved advokatens V. Vaitkutė Pavan og E. Matulionytės
- den litauiske regering ved D. Kriauciūnas og J. Nasutavičienė, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved M. Konstantinidis og A. Steiblytė, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 1, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 765/2006 af 18. maj 2006 om restriktive foranstaltninger over for [Hviderusland] (EUT L 134, s. 1), som ændret ved Rådets gennemførelsesforordning (EU) nr. 84/2011 af 31. januar 2011 (EUT L 28, s. 17) og Rådets forordning (EU) nr. 588/2011 af 20. juni 2011 (EUT L 161, s. 1, herefter »forordning nr. 765/2006«).
- 2 Anmodningen er fremsat i en tvist mellem Užsienio reikalų ministerija (det litauiske udenrigsministerium) og Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba (tjeneste i det litauiske indenrigsministerium til undersøgelse af økonomisk kriminalitet) på den ene side og Vladimir Peftiev, BelTechExport ZAO, Sport-Pari ZAO og BT Telecommunications PUE på den anden side (herefter »de sagsøgte i hovedsagen«) om restriktive foranstaltninger over for de sidstnævnte.

Retsforskrifter

- 3 Første betragtning til forordning nr. 765/2006 har følgende ordlyd:
»Den 24. marts 2006 beklagede Det Europæiske Råd, at de [hviderussiske] myndigheder ikke havde opfyldt OSCE [Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa]-forpligtelserne til demokratiske valg, og anså præsidentvalget den 19. marts 2006 for at være behæftet med grundlæggende fejl; Det Europæiske Råd fordømte også de [hviderussiske] myndigheders arrestation samme dag af fredelige demonstranter, der udøvede deres legitime ret til fri forsamling i protest mod den måde, præsidentvalget var blevet afholdt på. Det Europæiske Råd besluttede derfor, at der bør træffes restriktive foranstaltninger over for dem, der er ansvarlige for overtrædelserne af de internationale valgstandarder.«
- 4 Artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 765/2006 bestemmer, at alle pengemidler og økonomiske ressourcer, som tilhører, ejes, besiddes eller kontrolleres af præsident Lukashenko og visse andre embedsmænd i Republikken Hviderusland, samt de fysiske eller juridiske personer, enheder eller organer, der er knyttet til dem, jf. listen i bilag I, indefrys.
- 5 Artikel 2, stk. 2, i forordning nr. 765/2006 fastsætter, at ingen pengemidler eller økonomiske ressourcer hverken direkte eller indirekte må stilles til rådighed for eller være til fordel for de fysiske eller juridiske personer, enheder eller organer, der er opført på listen i bilag I.

6 Artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 765/2006 bestemmer:

»Uanset artikel 2 kan medlemsstaternes kompetente myndigheder, jf. webstederne på listen i bilag II, tillade, at visse indefrosne pengemidler eller økonomiske ressourcer frigives, eller at pengemidler eller økonomiske ressourcer stilles til rådighed på vilkår, som de finder passende, efter at have konstateret, at pengemidlerne eller de økonomiske ressourcer:

- a) er nødvendige til at dække basale behov hos de personer, der er opført på listerne i bilag I eller bilag I A, og de familiemedlemmer, som disse har forsørgerpligt over for, herunder betaling af fødevarer, husleje eller renter og afdrag på hypotekslån, medicin og lægebehandling, skatter, forsikringspræmier og offentlige forbrugsafgifter
- b) udelukkende er bestemt til betaling af rimelige honorarer og godtgørelse af udgifter i forbindelse med juridisk bistand [...]

[...]«

7 Ifølge oplysningerne på webstederne nævnt i bilag II til forordning nr. 765/2006 er Užsienio reikalų ministerija den kompetente myndighed i Republikken Litauen.

8 Ifølge punkt 3 i Rådets dokument med titlen »[Den Europæiske Unions] bedste praksis for effektiv gennemførelse af restriktive foranstaltninger«, i affattelsen af 24. april 2008 (dok. 8666/1/08 REV 1, herefter »EU's bedste praksis«) skal EU's bedste praksis betragtes som ikke-udtømmende henstillinger af generel karakter med henblik på effektiv gennemførelse af restriktive foranstaltninger i overensstemmelse med gældende EU-lovgivning og national lovgivning. De er ikke juridisk bindende og bør ikke forstås som henstillinger om nogen form for handling, der ikke er forenelig med gældende EU-ret eller national lovgivning, herunder retsfor skrifter om databeskyttelse.

9 I EU's bedste praksis' afsnit C, kapitel VII med overskriften »Fritagelser af humanitære grunde« er punkt 54 og 55 affattet således:

»54 Dette afsnit omhandler kun anvendelse af den såkaldte fritagelse af humanitære grunde, som bør bidrage til at sikre, at udpegede personers basale behov kan blive opfyldt, og ikke andre fritagelser (f.eks. procesomkostninger eller ekstraordinære udgifter).

55 Den kompetente myndighed skal handle i fuld overensstemmelse med forordningernes bogstav og ånd, men også tage hensyn til grundlæggende rettigheder, når den indrømmer fritagelser, så de basale behov kan blive opfyldt.«

10 I EU's bedste praksis' afsnit C, kapitel VIII med overskriften »Vejledning i forbindelse med vurdering af anmodninger om fritagelser« fastsætter punkt 57 og 59-61:

»57 Udpegede personer og enheder kan anmode om tilladelse til at bruge deres indefrosne pengemidler eller økonomiske ressourcer, f.eks. for at tilfredsstille en kreditor. [...]

[...]

59 En person eller enhed, der ønsker at stille pengemidler eller økonomiske ressourcer til rådighed for en udpeget person eller enhed, skal anmode om tilladelse. Ved vurderingen af sådanne anmodninger bør den kompetente myndighed bl.a. tage hensyn til materiale, der fremlægges til støtte for anmodningen, og være opmærksom på, om ansøgerens forbindelser med den udpegede person eller enhed er af en sådan karakter, at de vil kunne arbejde sammen om at omgå indefrysningssforanstaltningerne.

60 Ved vurderingen af anmodninger om tilladelse til at bruge indefrosne pengemidler eller økonomiske ressourcer eller til at stille pengemidler eller økonomiske ressourcer til rådighed bør de kompetente myndigheder foretage den yderligere efterforskning, som de måtte finde relevant under de givne omstændigheder, og dette kan omfatte konsultation af andre medlemsstater med interesse i afgørelsen. De kompetente myndigheder bør også overveje, hvilke betingelser og sikringsforanstaltninger der skal gælde, så det undgås, at frigivne pengemidler eller økonomiske ressourcer bruges til formål, der ikke er forenelige med formålet med fritagelsen. Således kan direkte bankoverførsler være at foretrække frem for kontantbetalinger.

Der bør også om nødvendigt overvejes passende betingelser eller begrænsninger (f.eks. med hensyn til omfanget eller videresalgsværdien af pengemidler eller økonomiske ressourcer, som kan stilles til rådighed hver måned) i forbindelse med indrømmelse af en tilladelse under hensyn til de kriterier, der er fastlagt i forordningerne. Alle tilladelser bør foreligge skriftligt og inden brug eller tilrådighedsstillelse af de pågældende pengemidler eller økonomiske ressourcer.

61 Forordningerne forpligter de kompetente myndigheder til at underrette den person, der fremsætter en anmodning, og andre medlemsstater om, hvorvidt anmodningen er imødekommet. [...]

Faktiske omstændigheder i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 11 De sagsøgte i hovedsagen blev ved forordning nr. 588/2011 samt ved Rådets afgørelse 2011/357/FUSP af 20. juni 2011 om ændring af afgørelse 2010/639/FUSP om restriktive foranstaltninger over for visse embedsmænd i [Hviderusland] (EUT L 161, s. 25) opført på de lister over personer, over for hvilke skulle træffes restriktive foranstaltninger inden for Unionens medlemsstater.
- 12 For at anfægte disse restriktive foranstaltninger henvendte de sagsøgte i hovedsagen sig til et litauisk advokatfirmaet, der anlagde annulationsøgsmål ved Den Europæiske Unions Ret (sag T-438/11, BelTechExport mod Rådet (EUT 2001 C 290, s. 15), sag T-439/11, Sport-Pari mod Rådet (EUT 2011 C 290, s. 15), sag 440/11, BT Telecommunications mod Rådet (EUT 2011 C 290, s. 16), og sag T-441/11, Peftiev mod Rådet (EUT 2011 C 290, s. 17)).
- 13 Den 3. august 2011 udstedte dette advokatfirma for den ydede juridiske bistand fire fakturaer til de sagsøgte i hovedsagen, på grundlag af hvilke de sagsøgte overførte de omhandlede beløb til nævnte advokatfirmas bankkonto. I overensstemmelse med de af Unionen truffne restriktive foranstaltninger blev de overførte beløb imidlertid indefrosset på det pågældende advokatfirmaets bankkonto.
- 14 I henhold til bestemmelserne i artikel 3 i forordning nr. 765/2006 anmodede de sagsøgte i hovedsagen i perioden fra den 2. til den 6. december 2011 Užsienio reikalų ministerija og Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba om ikke at anvende foranstaltningerne om indefrysning af økonomiske ressourcer, for så vidt som sidstnævnte økonomiske ressourcer var nødvendige for at betale for den omhandlede juridiske bistand.
- 15 Ved afgørelser af 4. januar 2012 besluttede Užsienio reikalų ministerija, at de sagsøgte i hovedsagen ikke skulle kunne drage fordel af fritagelsen i artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006. I disse afgørelser er det præciseret, at afgørelserne er truffet »under hensyn til alle retlige og politiske omstændigheder«. Den forelæggende ret har anført, at Užsienio reikalų ministerija under behandlingen af forvaltningssagen har oplyst at være i besiddelse af oplysninger om, at de sagsøgte i hovedsagens økonomiske midler, der var bestemt til at betale for den af det omhandlede advokatfirma ydede juridiske bistand, var blevet erhvervet ulovligt.

- 16 Den 19. januar 2012 traf Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba afgørelser, hvori det anførtes, at det, henset til Užsienio reikalų ministerijas afslag, ikke var muligt at imødekomme de sagsøgte i hovedsagens anmodninger.
- 17 De sagsøgte i hovedsagen anlagde søgsmål ved Vilniaus apygardos administracinis teismas (den regionale forvaltningsdomstol i Vilnius) med påstand om annullation af Užsienio reikalų ministerijas afgørelse af 4. januar 2012 og Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybas afgørelse af 19. januar 2012 samt om, at det pålagdes disse sidstnævnte på ny at undersøge deres anmodninger og at vedtage begrundede afgørelser i henhold til gældende retsforskrifter.
- 18 Ved dom af 27. august 2012 gav Vilniaus apygardos administracinis teismas de sagsøgte i hovedsagen fuldt medhold i sagen og hjemviste deres anmodninger til Užsienio reikalų ministerija og Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba med henblik på fornyet behandling.
- 19 Užsienio reikalų ministerija iværksatte en appel til prøvelse af Vilniaus apygardos administracinis teismas' dom for Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (den højeste forvaltningsdomstol i Litauen), hvor ministeriet nedlagde påstand om, at dommen skulle ophæves, og at der skulle træffes en ny afgørelse. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba iværksatte en tilsvarende appel.
- 20 For den forelæggende ret har Užsienio reikalų ministerija på baggrund af artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 gjort gældende, at den har et ubegrænset skøn, når den afgør, om den omhandlede fritagelse skal anvendes eller ej. Denne fortolkning understøttes af den omstændighed, at det drejer sig om politiske problemstillinger vedrørende medlemsstaternes eksterne relationer med andre stater, som er et område, hvor myndighederne i medlemsstaterne burde have et større råderum.
- 21 I lyset af EU's bedste praksis og Domstolens praksis mener den forelæggende ret imidlertid, at nævnte bestemmelse skal fortolkes under hensyn til behovet for at sikre beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, herunder retten til domstolsprøvelse. I denne henseende har den anført, at den eneste mulighed for at annullere de restriktive foranstaltninger er at anlægge et søgsmål for Retten, men at det med henblik herpå ifølge Rettens procesreglements artikel 43 og 44 er afgørende, at man som part er repræsenteret af en advokat. Endelig har den forelæggende ret fremhævet, at Retten i tilsvarende sager udtømmende bedømmer sagsøgernes anmodninger om retshjælp og yder en sådan retshjælp, hvis der er behov herfor.
- 22 Det er under disse omstændigheder, at Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal artikel 3, stk. 1, litra b), i Rådets forordning [...] nr. 765/2006 [...] fortolkes således, at den myndighed, der er ansvarlig for anvendelsen af fritagelsen i forordningens artikel 3, stk. 1, litra b), har et ubegrænset skøn, når den afgør, om fritagelsen skal meddeles?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende, hvilke kriterier er da vejledende for myndigheden, og hvilke kriterier er bindende for myndigheden, når den afgør, om fritagelsen i artikel 3, stk. 1, litra b), i Rådets forordning [...] nr. 765/2006 [...] skal meddeles?
- 3) Skal artikel 3, stk. 1, litra b), i Rådets forordning [...] nr. 765/2006 [...] fortolkes således, at den myndighed, der er ansvarlig for at meddele førnævnte fritagelse – når den vurderer, om den fritagelse, der er anmodet om, skal meddeles – er berettiget eller forpligtet til at tage hensyn til bl.a. det forhold, at de personer, der har indgivet anmodningen, ønsker at udøve deres grundlæggende rettigheder (i denne sag retten til domstolsprøvelse), selv om den også, hvis der i den konkrete sag meddeles fritagelse, skal sikre, at formålet med den pålagte sanktion ikke ophæves, og at fritagelsen ikke omgås (f.eks. hvis det beløb, der er øremærket til at sikre juridisk bistand, er åbenbart uforholdsmæssigt i forhold til omfanget af den ydede juridiske bistand)?

- 4) Skal artikel 3, stk. 1, litra b), i Rådets forordning [...] nr. 765/2006 [...] fortolkes således, at et af de grundlag, der kan begrunde, at fritagelsen i denne bestemmelse ikke meddeles, kan være den ulovlige opnåelse af de midler, med henblik på hvis anvendelse fritagelsen skal gennemføres?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første til det tredje spørgsmål

- 23 Med det første til det tredje spørgsmål, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 skal fortolkes således, at den kompetente nationale myndighed ved afgørelsen om en anmodning om fritagelse, som er fremsat i henhold til denne bestemmelse med henblik på anlæggelse af et søgsmål til anfægtelse af lovligheden af restriktive foranstaltninger, som Unionen har indført, har et ubegrænset skøn, og i benægtende fald, hvilke forhold og kriterier denne myndighed skal tage i betragtning.
- 24 Det bemærkes, at den kompetente nationale myndighed, når den træffer afgørelse om en anmodning om frigivelse af indefrosne pengemidler i henhold til artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006, gennemfører EU-retten. Det følger heraf, at den har pligt til at overholde Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), jf. chartrets artikel 51, stk. 1.
- 25 Artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006, der har til formål at lette adgangen til juridisk bistand, skal således fortolkes i overensstemmelse med kravene i chartrets artikel 47. Artikel 47, stk. 2, andet punktum, om adgang til effektive retsmidler, bestemmer, at enhver skal have mulighed for at lade sig rådgive, forsvare og repræsentere. Nævnte artikels stk. 3 fastslår specifikt, at der ydes retshjælp til dem, der ikke har tilstrækkelige pengemidler, hvis en sådan hjælp er nødvendig for at sikre effektiv adgang til domstolsprøvelse.
- 26 Artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 skal altså fortolkes i overensstemmelse med chartrets artikel 47, således at en indefrysning af pengemidler ikke må medføre, at de personer, hvis pengemidler indefrysnes, fratages en effektiv adgang til domstolsprøvelse.
- 27 I den foreliggende sag bemærkes, at ifølge artikel 19, stk. 3, i statuten for Den Europæiske Unions Domstol og artikel 43, stk. 1, første afsnit, i Rettens procesreglement kan et søgsmål som det, der er anlagt af de sagsøgte i hovedsagen, og som er omhandlet i forelæggelsesafgørelsen, kun underskrives af en advokat.
- 28 Kravet i henhold til artikel 19 i statuten for Domstolen udspringer af den omstændighed, at advokaten betragtes som medvirkende i retsplejen, hvorved han i fuld uafhængighed og under varetagelse af det overordnede hensyn til retsplejen skal yde den juridiske bistand, som klienten har behov for (jf. i denne retning domme AM & S Europe mod Kommissionen, EU:C:1982:157, præmis 24, Akzo Nobel Chemicals og Akcros Chemicals mod Kommissionen, EU:C:2010:512, præmis 42, og Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej og Polen mod Kommissionen, EU:C:2012:553, præmis 23). Domstolen har desuden allerede fastslået, at da hverken statuten for Domstolen eller det nævnte procesreglement indeholder fravigelser eller undtagelser fra denne forpligtelse, er det ikke tilstrækkeligt med henblik på et sagsanlæg at indgive en stævning, der er underskrevet af sagsøgeren selv (jf. kendelse Correia de Matos mod Parlamentet, EU:C:2007:696, præmis 12).
- 29 Det følger af det ovenstående, at en kompetent national myndighed ved afgørelsen om en anmodning om fritagelse fra indefrysning af pengemidler og økonomiske ressourcer i henhold til artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 ikke har et ubegrænset skøn, men skal udøve sine kompetencer

under overholdelse af de rettigheder, der er fastsat i chartrets artikel 47, stk. 2, andet punktum, og i et tilfælde som det i hovedsagen foreliggende, kravet om, at man som part skal repræsenteres af en advokat for at kunne anlægge et søgsmål til anfægtelse af lovligheden af restriktive foranstaltninger.

- 30 Den litauiske regering har gjort gældende, at afslaget på at indrømme fritagelsen i artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 ikke i sig selv berører selve kernen i retten til en effektiv domstolsbeskyttelse, for så vidt som den fysiske eller juridiske person, der yder juridisk bistand, vil få adgang til økonomiske ressourcer, som vedkommende har til gode efter ophævelsen af indefrysningen af pengemidler og økonomiske ressourcer. Dette argument er imidlertid baseret på den forudsætning, at der gives medhold i det anlagte søgsmål, selv om et sådant søgsmål kan mislykkes. Desuden kan en medlemsstat ikke kræve af en person, som lever af at levere juridisk bistand, at vedkommende skal bære en sådan risiko og en sådan finansiel omkostning, når artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 fastsætter, at der kan indrømmes en fritagelse for indefrysning af pengemidler og økonomiske ressourcer med henblik på at sikre betaling af rimelige honorarer og godtgørelse af udgifter i forbindelse med juridisk bistand.
- 31 Hvad angår den litauiske regerings indsigelse om, at de sagsøgte i hovedsagen kunne anmode om retshjælp i henhold til national ret for at få advokatbistand, bemærkes, at EU-lovgiver med artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 har indført et sammenhængende system til at sikre overholdelsen af de i chartrets artikel 47 garanterede rettigheder, uanset indefrysning af pengemidler. Når en person, der er opført på listen i bilag I til denne forordning, har krav på den juridiske bistand, som vedkommende har behov for, bør vedkommende ikke anses for trængende på grund af denne indefrysning, men har derimod krav på at anmode om frigivelse af visse pengemidler eller økonomiske ressourcer, når alle betingelserne i denne bestemmelse er opfyldt. Nævnte artikel 3, stk. 1, litra b), er således i sig selv til hinder for, at den kompetente nationale myndighed nægter at tillade frigivelse af pengemidler under henvisning til, at en sådan person kunne kræve retshjælp.
- 32 Hvad angår de kriterier, som den kompetente nationale myndighed skal tage i betragtning, når den træffer afgørelse om en anmodning om fritagelse, bemærkes, at artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 fastsætter begrænsninger for brugen af pengemidler, da disse skal være bestemt udelukkende til betaling af rimelige honorarer og godtgørelse af udgifter i forbindelse med juridisk bistand.
- 33 Endelig kan den kompetente nationale myndighed for bedst muligt kontrollere, hvad de frigivne pengemidler bruges til, tage hensyn til anbefalingerne i afsnit C, kapitel VII, om fritagelser af humanitære grunde, i EU's bedste praksis, der finder tilsvarende anvendelse på den i tvisten i hovedsagen omhandlede anmodning om fritagelse, eftersom denne har til formål at opnå en effektiv domstolsbeskyttelse ved anlæggelse af et søgsmål til anfægtelse af de restriktive foranstaltninger, som de sagsøgte i hovedsagen er genstand for. Ifølge EU's bedste praksis kan den kompetente nationale myndighed opstille vilkår, som den finder passende, med henblik på bl.a. at sikre, at der ikke ses bort fra formålet med den pålagte sanktion, og at den indrømmede fritagelse ikke bliver omgået. Denne myndighed kan bl.a. prioritere direkte bankoverførsler frem for kontantbetalinger.
- 34 På grundlag af disse betragtninger skal det første til det tredje spørgsmål besvares således:
- Artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 skal fortolkes således, at den kompetente nationale myndighed ved afgørelsen om en anmodning om fritagelse, som er fremsat i henhold til denne bestemmelse med henblik på anlæggelse af et søgsmål til anfægtelse af lovligheden af restriktive foranstaltninger, som Unionen har indført, ikke har et ubegrænset skøn, men skal udøve sine kompetencer under overholdelse af de rettigheder, der er fastsat i chartrets artikel 47, stk. 2, andet punktum, og kravet om, at man som part skal repræsenteres af en advokat for at kunne anlægge et sådant søgsmål for Retten.

— Den kompetente nationale myndighed har ret til at kontrollere, at de pengemidler, der søges frigivet, er bestemt udelukkende til betaling af rimelige honorarer og godtgørelse af udgifter i forbindelse med juridisk bistand. Den kan opstille vilkår, som den finder passende, med henblik på bl.a. at sikre, at der ikke ses bort fra formålet med den pålagte sanktion, og at den indrømmede fritagelse ikke bliver omgået.

Det fjerde spørgsmål

- 35 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 skal fortolkes således, at et af de grundlag, der kan begrunde, at fritagelsen i denne bestemmelse ikke meddeles, kan være den ulovlige opnåelse af de midler, med henblik på hvis anvendelse fritagelsen skal gennemføres.
- 36 Som de sagsøgte i hovedsagen og Europa-Kommissionen har anført, kan beslaglæggelse eller konfiskation af ulovligt erhvervede pengemidler foretages i medfør af forskellige regelsæt, der udspringer af både EU-retten og national ret.
- 37 Disse regelsæt adskiller sig fra forordning nr. 765/2006, i medfør af hvilken de sagsøgte i hovedsagens pengemidler er blevet indefrosset. Denne forordning har således ikke blot til formål at sanktionere en ulovlig erhvervelse af pengemidler, men, som det fremgår af første betragtning hertil, også at træffe restriktive foranstaltninger over for dem, der var ansvarlige for overtrædelserne af de internationale valgstandarder i forbindelse med valget i Hviderusland den 19. marts 2006.
- 38 Indefrysningen af de sagsøgte i hovedsagens pengemidler og økonomiske ressourcer skal derfor foretages i henhold til bestemmelserne i forordning nr. 765/2006, som indeholder bestemmelser om denne indefrysning af pengemidler og økonomiske ressourcer samt den ordning, der finder anvendelse på disse pengemidler og økonomiske ressourcer.
- 39 Hvad angår indefrysning af pengemidler og økonomiske ressourcer med henblik på betaling af juridisk bistand bør den vurderes i henhold til artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006, som ikke nævner noget om, hvor pengemidlerne stammer fra, og om de eventuelt er erhvervet ulovligt.
- 40 Det fjerde spørgsmål skal således besvares med, at artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006 skal fortolkes således, at i et tilfælde som det i hovedsagen foreliggende, hvor indefrysning af pengemidler og økonomiske ressourcer er baseret på nævnte forordning, skal en fritagelse for indefrysning af pengemidler og økonomiske ressourcer med henblik på betaling af juridisk bistand vurderes i henhold til denne bestemmelse, som ikke nævner noget om, hvor pengemidlerne stammer fra, og om de eventuelt er erhvervet ulovligt.

Sagens omkostninger

- 41 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning (EF) nr. 765/2006 af 18. maj 2006 om restriktive foranstaltninger over for [Hviderusland], som ændret ved Rådets gennemførelsesforordning (EU) nr. 84/2011 af 31. januar 2011 og Rådets forordning (EU) nr. 588/2011 af 20. juni 2011, skal fortolkes således, at den kompetente nationale myndighed ved afgørelsen om en**

anmodning om fritagelse, som er fremsat i henhold til denne bestemmelse med henblik på anlæggelse af et søgsmål til anfægtelse af lovligheden af restriktive foranstaltninger, som Unionen har indført, ikke har et ubegrænset skøn, men skal udøve sine kompetencer under overholdelse af de rettigheder, der er fastsat i chartrets artikel 47, stk. 2, andet punktum, og kravet om, at man som part skal repræsenteres af en advokat for at kunne anlægge et sådant søgsmål for Den Europæiske Unions Ret.

Den kompetente nationale myndighed har ret til at kontrollere, at de pengemidler, der søges frigivet, er bestemt udelukkende til betaling af rimelige honorarer og godtgørelse af udgifter i forbindelse med juridisk bistand. Den kan opstille vilkår, som den finder passende, med henblik på bl.a. at sikre, at der ikke ses bort fra formålet med den pålagte sanktion, og at den indrømmede fritagelse ikke bliver omgået.

- 2) Artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 765/2006, som ændret ved gennemførelsesforordning nr. 84/2011 og forordning nr. 588/2011, skal fortolkes således, at i et tilfælde som det i hovedsagen foreliggende, hvor indefrysning af pengemidler og økonomiske ressourcer er baseret på nævnte forordning, skal en fritagelse for indefrysning af pengemidler og økonomiske ressourcer med henblik på betaling af juridisk bistand vurderes i henhold til denne bestemmelse, som ikke nævner noget om, hvor pengemidlerne stammer fra, og om de eventuelt er erhvervet ulovligt.

Underskrifter